

Front altiu

Eudald Moixernó

Enmig del brancam espès d'un avet del Pirineu, dos mussols s'endrecaven les plomes del ventre tot fent temps perquè arribessin els seus companys. Ara i adés, al mateix avet o en d'altres d'igualment espessos de la rodalia, s'hi descobria una taca brunenca o una lluentor ataronjada, o s'hi sentia un batec d'ales o un esgarip apagat, a mesura que venien xots, òlibes, gamarussos i més mussols. La quietud de la nit, esquincada de tant en tant pel refilet matiner d'algun passerell, deixava pas a l'arribada mandrosa de l'alba. Un gamarús va planar sense fer gens de soroll i es va parar a la vora dels primers mussols. Semblava tip —devia haver caçat un talp ben gras— i taral·larejava.

—Bon dia, Marús —el varen saludar.

—Bon dia, bon dia...

—N'hi ha que han fet bona cacera! —va dir una òliba.

—Déu n'hi do! —deien els mussols.

Un xot s'hi va afegir d'un tros enllà:

—Marús, que t'has cruspit un llop sencer avui?

—Un llop! —va deixar anar l'òliba, tota esglaiada.

—Poc que en queden de llops per aquests boscos...

—Ja no se'n veuen.

—Quan la mare era un pollet ja no n'hi havia gaires. —Era un mussol qui parlava.— Sempre ens contava la nit que va treure el bec del niu, si serà avui que volaré, si no ho serà, i com va quedar glaçada de veure passar un llop, un de sol, sota les seves potes, amb parsimònia, com va ensumar el peu del tronc i com va marxar.

—Mai no en va veure cap més —va afegir el seu germà.

—Jo no n'he vist mai cap.

—Jo tampoc.

—Voleu dir que eren tan ferotges?

Ningú no ho sabia del cert.

—I, tanmateix, encara n'hi ha.

Tothom es va girar. Esvelt i imponent, penjat vora el tronc d'un avet solitari, un duc els observava. Qui sap si acabava d'aterrar-hi o ja hi era des del principi. Va continuar:

—Però ja no baixen tan avall. Són les bèsties més ferotges que us podeu imaginar: les orelles punxegudes que tot ho senten, el morro a l'aguait que tot ho sap; diríeu que hi veuen sense mirar. Aleshores, obren els ulls i sembla que us apunyalin. Quedeu clavats allà on sou, la sang glaçada. Llavors us ensenyen les dents, tot d'ullals esmolats com urpes d'àliga, i llurs llengües aspres i llargues que encatifaran el vostre darrer vol cap al pou sense fons de llurs goles.

Vet aquí l'ocell més vell del bosc. O això deien. No mancava mai a la tertúlia dels rapinyaires nocturns, que potser havia fundada ell mateix. Sovint s'hi mostrava esquerp i amb prou feines badava el bec. Alguns cops, però, s'estenia en vivències d'un altre temps, d'una època passada i oblidada. Ningú no li coneixia cap parent, ni d'on venia, ni tan sols on feia el niu. Era simplement el duc. Va tornar-hi:

—Abans ens en fèiem un tip, quan caçaven entre aquests arbres. Eren nits tristes. Diríeu que el bosc era mort de poc que gosaven bellugar-s'hi les bestioles. Menys les nits de lluna plena. Ah, les nits de lluna plena, festa major! —El duc va aclucar els ulls per assaborir la dolçor d'aquell record.— Els llops pujaven als cims, a les roques, la llopada sencera, a entonar llurs udols rituals, i deixaven el bosc en pau. Sentit el primer crit, planívol, llunyà, com si fos el pregó d'obertura, ja sortien del cau tots els conills, ja els empaitaven les fagines i les guineus, el toixó corria per aquí i la fura s'escolava per allà, potser rere un esquiroi o un ratolí. Els dragons, les serps i els llangardaixos no mancaven al ball, i la mostela els empaitava. Les guatlles xerraven amb els faisans i les perdius amb els ànecs. Arreu saltaven les llebres i jo dinava per tot el mes a cor què vols.

En Marús feia que sí amb el cap i es mullava el bec amb la llengua.

—Un vespre d'aquells, de lluna plena, encara no feia deu minuts que s'havia post el sol i jo m'estava al peu d'un faig, cruspint-me amb delit un eriçó. Una bafarada prudent em va escalfar les plomes del clatell. Em vaig girar de seguida i bu! —L'audiència va fer un bot.— Tenia un llop al bell davant del bec. Botar com vaig poder i envolar-me mentre ell m'engegava queixalada fou tot u. Vaig salvar el coll per ben poc.

»—I ara, sapastre, cap de fava, tros de tòtil, trinxeraire! —vaig etzibar-li des d'una branca d'aquell faig—. Que no hauries d'ésser amb la teva colla, a cantar serenates a la lluna, al vent i a les muntanyes?

»—Deixa'm estar —va dir amb una veu esquerdada—. Jo no tinc colla.

»I se'n va anar com si res. Vet aquí un brètol, vaig pensar, un saltamarges que es deu haver barallat amb el cap de clan i ara vaga pel bosc tot sol, fent destrossa. Em vaig posar a seguir-lo. No em veia ni em sentia, però el morro li deia que em tenia a prop. Sense deixar de caminar, va cridar:

»—Deixa'm estar.

»Però jo m'hi vaig acostar més i li vaig dir gairebé a cau d'orella:

»—Què en diria la teva mare?

»Nyac! Encara no havia acabat que ja havia tombat el cap i fet petar les dents per atrapar-me, tot i que no era al seu abast. Es va aturar. La lluna li il·luminava la cara. Feia basarda de mirar. Fang, sang, saliva: duia pintada l'expulsió de dalt a baix. Tenia un trau a una orella, trau de bala, record d'una brega passada amb algun pastor de la comarca, probablement. Va esbufegar i va tornar-se a posar en marxa sense dir res.

»Al cap de poc va arribar al riu. Va fer un glop d'aigua i va continuar amunt, resseguint la riba. De tant en tant, ensumava l'aire i avivava el pas. Què hi devia olorar que el feia cuitar? Vaig agafar altura i vaig veure dos isards, lluny, més enllà del llindar del bosc, que trotaven confiats vers el congost. Així aquell brivall mort de fam encalçava els grimpaïres... Bé calia que s'afanyés si volia atènyer-los abans que s'enfilessin pel balç. I s'afanyava! Abans d'hora vaig veure'l sortir del bosc rabent com un llamp. Vaig udolar. Els isards es varen girar, estranyats, i varen veure venir el llop. De seguida es varen posar a córrer potes ajudeu-me. Però un no anava gaire de pressa. Seria sens dubte el tiberi del llop. Aleshores l'altre isard va recular i l'empenyia, l'estirava, el tornava a empènyer. Al capdavant ho vaig entendre: era la mare, que maldava per fer córrer el fill, de poques llunes. No en feien prou via. El llop els queia al damunt, rugia. Els isards esbiegaven morts de por. Al darrer, just abans de la mossegada mortal, la mare va ventar una guitza al fill amb tanta força que el va fer rodolar marge avall fins al riu. I nyac. La mare era morta.

El duc va callar. Més d'un centenar d'ulls engir se'l miraven sense parpellejar: l'aplec s'havia anat engrossint. Hi havia ulls grocs de mussol, de xot i de mussol pirinenc; n'hi havia de negres —òlibes, gamarussos—; i n'hi havia de carabasses com els dels mussols banyuts. Tots els ulls tremolaven suaument, carabasses, negres i grocs, i la llum de l'alba hi feia mil pampallugues. Els ocells esguardaven el duc emocionats, i més d'un s'aguantava el plor.

—Que és dura la vida, em deia mentre m'allunyava d'aquella tragèdia. Moren els menuts, els inofensius, els vulnerables a les urpes dels bergants sense moral. Una mare devorada i un fill estimbat o negat. Que és injusta la vida! Sobrevolava el riu una mica d'esma, el cor hi cercava el cabrit endut pel corrent. Joia infinita! Era allà baix, estintolat sobre una roca arran d'aigua, xop, glaçat, però ple de vida. M'hi vaig acostar.

»—Vaiet —vaig cridar. Es va espantar. Però abans que fugís, vaig dir:— He vist què ha passat.

»Es va aturar i em va mirar.

»—I la mare? —va dir amb un fil de veu.

»Vaig fer que no amb el cap.

»—Estic sol i vern —va fer, la cara amarada de llàgrimes.

»—Segueix-me.

»El vaig conduir a la Cova de l'Àngel, a l'altra banda del bosc —potser alguns sabeu on és—, lluny del llop i de tot el que podia conèixer. Va dormir-hi amb un son inquiet. A trenc d'alba, el vaig enviar encara més enllà:

»—Camina, camina, no t'aturis. Cada dia, abans que es pongui el sol, enfilà't a alguna cinglera per passar-hi la nit, on no et destorbarà ningú. Al capdavant del viatge, et vindré a trobar.

»I es va posar a caminar. Jo vaig avançar-m'hi. Heu sortit mai del bosc? D'un volada, vaig travessar la Vall de les Maduixes i el Llac Enfadós, que l'isard hauria de vorejar. Després vaig passar a l'altre cantó de la Serralada d'Hèracles pel Coll de les Flors i, tot seguint el Corriol dels Enamorats, vaig encarar l'Agulla Fruitada i vaig deixar enrere la Canal de l'Homenatge. Aleshores hi ha els Avencs Arrugats, que l'isard hauria d'esquivar amb traça. Per últim, vaig sobrevolar el Prat de la Partença i vaig arribar a la Coma dels Muflons. L'isard va arribar a l'horabaixa del cinquè dia.

»Un mufló alt com un sant Pau, ferreny, de banyam gruixut i poderós, li barrava el pas.

»—On et penses que vas? —li va dir.

»—Floc —vaig renyar-lo—, és ell.

»—Aquest marrec?

»—Aquest marrec ha vist el llop de prop i encara mou la cua. De vegades al pot petit hi ha la bona confitura.

»—Si tu ho dius.

»Els muflons varen acollir el jove isard a llur comunitat. I va viure entre ells i va viure com ells. Va aprendre a menjar les branques amb espines, a dormir amb un ull obert, a dominar la set, a interpretar els núvols i el vent... Si les comares amb llurs cries es distreien a fet i amagar, l'isard s'hi afegia de bon grat, i ningú no el trobava per tal com es ficava petit i àgil pels racons més estrets del roquissar. Les cries llavors el seguien, l'admiraven, i les comares l'observaven amb tendresa. Els jocs varen anar quedant enrere i varen arribar la feina, les assemblees, les guàrdies, les discussions. De vegades, calia llimar algun desacord a cops de cap: dos muflons, encarats, s'escometien alhora amb un cop sec, clac! El qui es mantenia dret després de la trompada imposava el seu criteri.

—Salvatges... —va dir un mussol a sota veu.

El duc va prosseguir:

—L'isard, coratjós, també es batia amb els muflons, si s'esqueia. Sovint anava per terra, és clar. I, malgrat tot, es feia respectar. Creixia fort i ferm. En fi, a tothom sabia plaure, agraït, simpàtic i bo com era.

»Vaig tornar-lo a trobar passats molts anys. Era una nit estelada. Quina patxoca que feia! Aquell esquitx d'animal amb potes de fideu ja no hi era. Al seu lloc, s'hi alçava un isard formidable de pèl lluent i mirada desafiadora, músculs en tensió, orelles a l'aguait i banyes ben dreçades.

»—Déu vos guard —vaig fer.

»—Duc —va dir—, mai no et vaig donar les gràcies.

»—Així, t'han cuidat bé els muflons?

»—De primera.

»—Ja ho veig.

»Vàrem callar una estona. Ell mirava els estels.

»—Demà me'n tornaré —va dir.

»Jo ja ho sabia.

»—Vols que avisi el llop?

»—Oc —em va dir, amb el parlar dels muflons.

»Em vaig posar a cercar el llop. Feia algunes setmanes que l'havia vist molt avall, a tocar de les masies. I encara hi era el desvergonyit.

»—Ei, ensumapets. Aquella cria d'isard que se't va esmunyir quan ja salivaves t'espera al peu del balç on vares devorar la seva mare.

»—I què vol aquell sac d'ossos? Ja no deu tenir la carn tan tendra.

»—La seva mare tampoc no la hi tenia i bé que en vares fruir.

»—Bah, tenia gana.

»El mal era fet. Al cap d'una setmana, la lluna plena resplendia sobre el riu, el bosc, la campa i el congost. Un isard pasturava sol i desentès, com si no s'hagués adonat que era de nit. Un llop va treure el cap al lllindar del bosc. L'isard va alçar la testa, va flairar i va seguir pasturant. El llop va sortir del bosc, de dret vers l'isard. L'isard va arrencar a córrer cap al congost. Les dues bèsties volaven, diríeu, de ràpid que anaven. La distància s'escurçava, el llop l'atrapava. L'isard ja grimpava, fora de perill, quan, tot d'una, ben bruscament, es va girar i es va llançar amb totes les seves forces contra el llop. El va envestir amb banyes, cap i fúria, en ple morro, i el va enviar arran del marge, estabornit.

»—Això és per la mare —va bramar l'isard.

»I quan el llop es deixondia, d'un altre cop de cornamenta engegat amb curta embranzida, el va estimbar avall i el riu se'l va emportar, finat, i no se'n va cantar mai més gall ni gallina.

El duc va tancar els ulls. Pronunciada la frase darrera com una sentència, no va dir res més. S'abaltia. Després d'uns moments de silenci, una òliba va xerricar:

—Quin coratge! Poc que hauria gosat jo d'enfrontar-me a l'assassí de la meva mare, amb aquells ullals tan llargs, i aquells ulls tan encesos, i aquell rugir infernal, i aquell posat tan ferotge! —I anava colgant la cara sota les ales, tot tremolant.

Els altres reien per sota el bec, puix sabien que l'òliba era poruga de mena.

—Jo, en canvi... —va dir un xot, fatxenda, però no el varen deixar acabar.

—Un tap de bassa com tu! —li va etzibar un gamarús—. T'hauria despatxat d'un esbufec! —I va esclatar la riallada.

Així allargaven la vetllada ben a pler, omplint d'udols i d'esgarips la forest, remors que potser sentia un caminaire matiner que trespava distret un tros enllà. Aviat s'arraulirien a llurs clots a reposar, s'apagarien els udols i els esgarips i començaria la simfonia dolcíssima dels jorns al Pirineu.